

■ **Дмитро Хоружий**
Dmytro Khoruzhyi

Аспірант Університету банківської справи Національного банку України
Ph.D. Student of the University of Banking of the National Bank of Ukraine
E-mail: dmitrij.khoruzhyi@gmail.com

Сучасні тенденції впровадження положень Базеля III

Modern tendencies in the Basel III implementation

Розглянуто основні тенденції впровадження положень угоди Базеля III у діяльності іноземних банків. Проаналізовано її вплив на роботу банків, їх капіталізацію, прибутковість, моделі ведення бізнесу, а також на загальну стабільність фінансової системи та економічне зростання.

The article considers main tendencies of the implementation of Basel III regulations in foreign banks' activities. The author discusses an impact of the regulations on banks' activities, their capitalization, profitability, and business models as well as on the general stability of the financial system and economic growth.

Ключові слова: угода Базель III, вимоги до достатності та якості капіталу, збільшення капіталізації банків, вимоги до ліквідності банків, фінансова стабільність, економічне зростання.

Key words: Basel III, requirements to capital adequacy and quality, increase in banks' capitalization, requirements to banks liquidity, financial stability, economic growth.

Світова фінансова криза 2008 року виявила слабкі місця чинної на той час угоди “Міжнародна конвергенція вимірювання капіталу і стандартів капіталу: нові підходи” (Базель II) щодо регулювання стабільності банків та банківських систем. Незважаючи на те, що жоден із прийнятих за останні 20 років документів Базельського комітету з питань банківського нагляду (надалі – Базельський комітет) не вплинув на діяльність банків більше, ніж Базель II, норми цієї угоди виявилися явно недостатніми для того, щоб запобігти чи хоча б пом'якшити наслідки глобальних фінансових потрясінь.

Світова фінансова криза виявила основні проблеми. Стало зрозуміло, що банківським регуляторам необхідно звернути більшу увагу на якість і структуру капіталу, провести диверсифікацію кредитних портфелів, удосконалити стандарти управління ліквідністю й реформувати інші сфери діяльності банків. У результаті Базельський комітет розробив і 12 вересня 2010 року затвердив нову редакцію угоди – Базель III, в якій було передбачено подолання недоліків попередньої угоди, зміцнення стійкості світової фінансової системи і запобігання виникненню глобальних фінансових криз. Ще не впроваджений повною мірою Базель II був доповнений новими положеннями, котрі стали основою Базеля III. Оцінці сучасних тенденцій впровадження положень Базеля III, їхньому впливу на зміни у діяльності банків, на капіталізацію та прибутковість, стабільність фінансової системи й економічне зростання присвячено цю статтю.

Головна ідея реформи світової фінансової системи полягає у зміцненні стійкості банківської системи за рахунок підвищення ліквідності, рівня капіталізації та поліпшення якості капіталу. Посилене регулювання світової банківської системи, на думку представників Базельського комітету, має забезпечити від повторення світових фінансових та економічних криз, подібних до тієї, яка сталася наприкінці 2008 року. Автори поправок до Базельської угоди про капітал сподіваються, що запропонований пакет змін дасть змогу суттєво зміцнити фінансовий стан банків та забезпечити їх від прийняття на себе надмірних ризиків.

Головною метою запропонованих впровадження положень Базеля III, є підвищення якості, прозорості й удосконалення структури банківського капіталу, розширення практики покриття ризиків капіталом і стимулювання заходів щодо створення резервних його запасів. Зокрема, основною формою капіталу першого рівня повинні стати прості акції та нерозподілений прибуток. Інструменти капіталу другого рівня мають бути гармонізовані. Передбачено також заходи, спрямовані на стримування проциклічності банківської діяльності.

Нові вимоги будуть застосовані для регулювання банківської діяльності як мінімум у 27 країнах, котрі є членами Базельського комітету або офіційно проголосили про дотримання його вимог. Вони мають впроваджуватися поступово й поетапно – впродовж 2013–2019 років (див. таблицю).

У новій угоді передбачено багато змін [8; 9], зокрема:

1) підвищено вимоги до якості капіталу, тобто збільшено обов'язкову частку статутного капіталу та нерозподіленого прибутку в капіталі першого рівня (T1) і збільшено частку самого T1 у сукупному капіталі;

Терміни запровадження коефіцієнтів мінімальної достатності капіталу та ліквідності згідно з вимогами Базеля III

Відсотки

Показники	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	01.01.2019 р.
Коефіцієнт леввериджу	Моніторинг з боку наглядових органів		Паралельне використання в період із 01.01.2013 р. до 01.01.2017 р. Оприлюднення – з 01.01.2015 р.					Включення до Компоненти 1	
Частка акціонерного капіталу			3.5	4.0	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
Резервний буфер капіталу (Capital conservation buffer)						0.625	1.25	1.875	2.50
Акціонерний капітал + резервний буфер			3.5	4.0	4.5	5.125	5.75	6.375	7.0
Зменшення відрахувань (15% фінансових інструментів, що раніше входили до складу капіталу першого рівня (Tier 1 Capital) – відкладені податкові активи, інвестиції у фінансові компанії тощо)				20	40	60	80	100	100
Мінімальний капітал першого рівня (Minimum Tier 1 Capital)				5.5	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0
Мінімальний регулятивний капітал (Minimum Total Capital)	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0
Мінімальний регулятивний капітал + резервний буфер капіталу			8.0	8.0	8.0	8.625	9.25	9.875	10.5
Інструменти капіталу, що виводяться зі складу капіталу першого рівня або капіталу другого рівня	Поступове виведення впродовж десяти років, починаючи з 2013 р.								
Коефіцієнт ліквідного покриття	Початок періоду спостереження				Впровадження мінімального значення				
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування		Початок періоду спостереження						Впровадження мінімального значення	

Джерела: [8; 9].

2) підвищено вимоги до достатності капіталу:

– за акціонерним капіталом – з 2 до 4.5%;

– за капіталом першого рівня (T1) – з 4 до 6%;

– за сукупним капіталом (T1 + T2) вимогу залишено на рівні 8%, але додатково введено буфер консервації капіталу в розмірі 2.5% (що збільшує вимоги до сукупного капіталу з 8 до 10.5%, за капіталом першого рівня T1 – з 4 до 8.5%, а за акціонерним капіталом – з 2 до 7%);

– запроваджено контрциклічний буфер у розмірі від 0 до 2.5% (тобто вимоги до сукупного капіталу зростають уже до 13%);

– для системно важливих банків запроваджено додаткові вимоги до капіталу в розмірі від 1 до 2.5% (тобто цільове значення достатності капіталу може зрости для них до 15.5%);

3) суттєво розширено норму покриття ризиків у формулі достатності капіталу (переважно за рахунок ринкового ризику), підвищено вимоги щодо позабіржових операцій, а також перерахунку рівня кредитного ризику з урахуванням впливу фінансового стресу тощо. Всього вимоги до акціонерного капіталу з урахуванням зростання коефіцієнтів і розширення покриття ризиків, за оцінкою самого Базельського комітету, зросли в 7 разів;

4) впроваджено коефіцієнт леве-

риджу (відношення капіталу до активів, тобто без зважування);

5) змінено нормативи коефіцієнтів ліквідності:

– коефіцієнт ліквідного покриття (Liquidity coverage ratio) = ліквідні активи/відплив коштів за 30 днів у кризу >100%. Тобто обсягу ліквідних активів повинно вистачити на випадок відпливу коштів протягом 30 днів;

– коефіцієнт чистого стабільного фінансування (Net stable funding ratio) = стабільні пасиви/активи, які потребують стабільних пасивів >100%. Фактично всі довгострокові активи повинні бути забезпечені достатнім обсягом стабільних пасивів;

6) встановлено регулювання (Pillar 2) – посилення нагляду:

– зокрема, посилення нагляду за розрахунком капіталу, ризик-менеджментом, корпоративним управлінням, прийняттям ризиків, агрегуванням ризиків, впровадженням стрес-тестів;

7) встановлено розкриття (Pillar 3) – посилення ринкової дисципліни:

– підвищено прозорість за складними фінансовими операціями.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ БАЗЕЛЯ III ЗА КОРДОНОМ

Розглянемо особливості та проблеми впровадження положень угоди Базель III у банківських систе-

мах країн ЄС та США.

У 2012–2013 роках провідні міжнародні банки активізували залучення коштів для зміцнення капіталу в рамках переходу до нормативів Базеля III.

Спочатку крайній термін для впровадження вимог Базеля III щодо капіталу банків було встановлено на 1 січня 2013 року. Однак у листопаді 2012 року Федеральна резервна система (ФРС) США заявила, що американські банки не зможуть завершити в зазначений термін цей процес. Два тижні потому аналогічну заяву щодо неготовності переходу до нових нормативів європейських банків зробили представники Єврокомісії [5].

Після фактичного зриву встановленого терміну імплементації нових вимог в ЄС і США Базельський комітет зробив відповідні висновки. У квітні 2013 року він випустив звіт про поточний стан справ з упровадженням Базеля III. На той момент місцеві регулятори і банки цілком затвердили і погодили вимоги до капіталу в 11 країнах і юрисдикціях – Австралії, Канаді, Китаї, Гонконзі, ПАР, Індії, Японії, Мексиці, Саудівській Аравії, Сінгапурі і Швейцарії. Ще в трьох державах – Аргентині, Бразилії і Росії – вимоги мали набути чинності до кінця 2013 року.

Інші 13 країн – членів Базельського комітету, котрі не змогли почати впровадження Базеля III з 1 січ-

ня 2013 року, поки що лише опублікували попередні вимоги до місцевих банків. Це дев'ять країн ЄС – Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Люксембург, Нідерланди, Іспанія, Швеція і Великобританія, а також Індонезія, Туреччина, Південна Корея і США. Базельський комітет закликав ці країни максимально швидко погодити деталі впровадження Базеля III з учасниками ринку [7].

Базель III істотно вплине на зміну параметрів європейського банківського сектору. Грунтуючись на балансових звітах за 2010 рік, європейським банкам, щоб забезпечити відповідність новим вимогам до 2019 року, потрібно буде залучити додатково близько 1.1 трільйона євро капіталу першого рівня, а також на 1.3 трільйона євро наростити ресурси короткострокової ліквідності і приблизно на 2.3 трільйона євро – довгострокової ліквідності. Це безпрецедентні за обсягом завдання, яких банківська система Європи ще не знала.

Тиск на американські банки буде трохи меншим, але схожим, хоча причини впливу дещо інші. Оцінка дефіциту капіталу першого рівня становить 800 млрд. доларів США (640 млрд. євро), розрив у короткостроковій ліквідності – 758 млрд. доларів США (606.4 млрд. євро), а розрив у довгостроковому фінансуванні – 2.9 трлн. доларів США (2.32 млрд. євро) за курсу 1.25 долара США за євро [6].

Потреба в додатковому капіталі становить до 60% від вартості всього європейського й американського капіталу першого рівня, а розрив ліквідності – близько 50% від суми всіх короткострокових ліквідних активів.

За умов спрямування до капіталу першого рівня 50% нерозподіленого прибутку і номінального річного зростання балансу до 2019 року в розмірі 3% очікується, що вимоги до капіталу в Європі зростуть приблизно до 1.2 трлн. євро, потреби в короткостроковій ліквідності – на 1.7 трлн. євро, а потреби в довгостроковому фінансуванні – до 3.4 трлн. євро.

Зважаючи на це, не уникнути подорожчання банківських послуг. Особливо суттєво зменшиться прибутковість банків. Очікується, що за інших рівних умов нормативи Базеля III призведуть до зменшення рентабельності капіталу (return on equity, ROE) для середнього банку приблизно на 4% у Європі і близько 3% – у США.

Роздрібні, корпоративні й інвестиційні банківські сегменти зазнавати-

муть цього впливу по-різному. На діяльність роздрібних банків впровадження норм Базеля III вплине, очевидно, найменше, хоча банківські установи з дуже низькими коефіцієнтами достатності капіталу можуть зазнати значного тиску, а частина з них, перебуваючи під цим тиском, – зникне з ринку. Корпоративні банки стикнуться з ускладненнями в основному при фінансуванні спеціалізованих кредитних і торговельних операцій.

Інвестиційні банки зазнають значного впливу в ключових сферах свого бізнесу – у фондових операціях і сек'юритизації (хеджуванні) бізнесу. Більшість банків з істотними частками на ринку капіталу і торговельного бізнесу, найімовірніше, постане перед серйозними проблемами і змушена буде чи не докорінно переглядати свої бізнес-моделі в найближчі кілька років.

На думку експертів, підхід європейської влади до впровадження нових стандартів Базельського комітету жорсткіший, ніж у США.

Після прийняття в середині квітня 2013 року Європарламентом “Директиви щодо вимог до капіталу 4” (CRD4), що посилює підходи до формування його структури, якості і достатності, європейські банки впритул приступили до зміцнення капіталу.

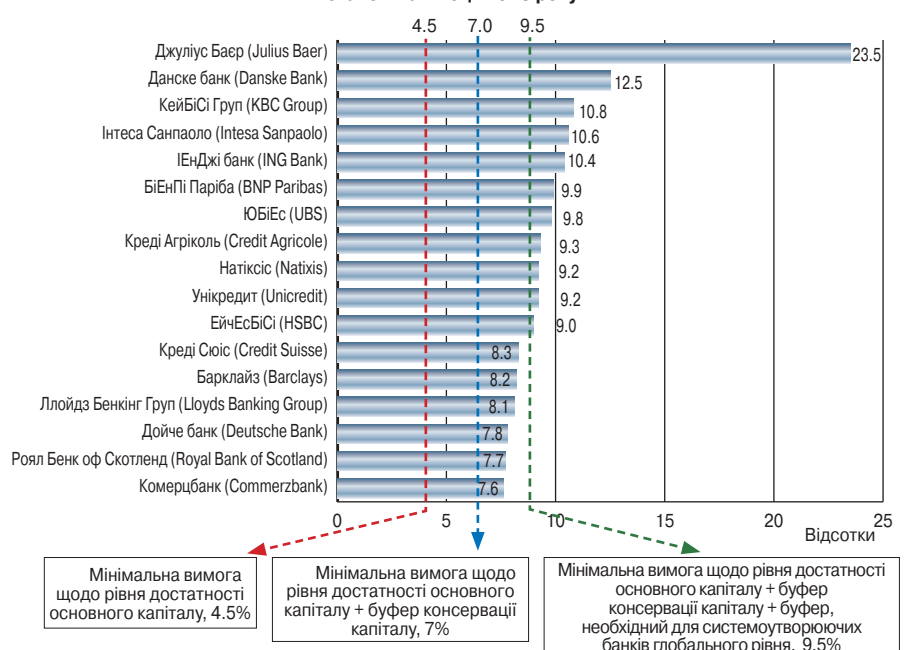
Британські регулятори заявили, що п'ятьом найбільшим банкам країни – Ройял Бенк оф Скотленд (Royal Bank of Scotland – RBS), Ллойдз

(Lloyds), Барклайз (Barclays), ЕйчЕсБіСі (HSBC) і Стандарт Чартеред (Standard Chartered) – необхідно додатково залучити 25 млрд. євро, щоб їхній капітал відповідав вимогам Базельського комітету. Такі банки, як Ллойдз і Ройял Бенк оф Скотленд заявили, що вони в змозі зміцнити свій капітал і без звертання за допомогою до акціонерів – за рахунок коштів від постійних операцій і продажу непрофільних активів. Так, наприклад, RBS має намір провести публічний продаж акцій – АйПіОу (Initial Public Offering, IPO) свого американського банку Сітізенс (Citizens), який оцінюється в 10–15 млрд. доларів США. Ллойдз планує продати свій портфель американських іпотечних облігацій на суму 8.7 млрд. доларів США [6].

Але збільшити капіталізацію без допомоги акціонерів можуть далеко не всі. Так, у 2013 році Дойче банк (Deutsche Bank) залучив 3 млрд. євро завдяки додатковій емісії нових акцій. Аналітики розцінили це як продовження підготовки банку до вступу в силу нових вимог щодо капіталу. Аналогічні заходи застосував також німецький Комерцбанк (Commerzbank), який у березні 2013 року анонсував додаткову емісію на 2.5 млрд. євро. Коефіцієнти достатності основного капіталу деяких європейських банків станом на кінець 2013 року наведено на графіку.

Якщо в ЄС фактичне набуття чинності новими вимогами Базеля III

Коефіцієнти достатності основного капіталу деяких європейських банків станом на кінець 2013 року

Джерело: [6].

щодо якості капіталу очікувалося в 2014 році, то у США для більшості банків ці вимоги можуть набути чинності не раніше 2015 року. Крім того, якщо в ЄС вимоги до достатності ліквідних коштів можуть набути чинності вже з 2015 року, то в США цей термін поки що чітко не визначено.

Більше того, у США з'являються деякі законодавчі ініціативи, спрямовані на відмову від жорстких вимог до капіталу і ліквідності банків. Так, у середині квітня 2013 року сенатори Шеррод Браун і Девід Віттер підготували законопроект, в якому передбачено, що американські банки і регулятори можуть зовсім відмовитися від рекомендацій Базеля III, які, на їхню думку, є надто складними і заплутаними. Сенатори запропонували свій підхід: щоб банки, загальні активи яких оцінюються більш як у 50 млрд. доларів США (американські банки другого ешелону), мали би відношення акціонерного капіталу до своїх активів не менше 8%, а провідні системоутворюючі банки з активами понад 500 млрд. доларів США мали б це відношення на рівні 15%. Таким чином, сенатори фактично запропонували відмовитися і від системи оцінки активів, зважених за рівнем ризику (RWA), і від мінімально необхідного обсягу високоліквідних коштів (LCR) [6].

Ці пропозиції стали предметом жвавого обговорення в ЗМІ та банківських колах — дехто вважає їх надто примітивними, інші, навпаки, заявили, що така простота внесе ясність у нормативно-правову діяльність. Утім, через деякий час міністр фінансів США Джейкоб Лью, відмовившись прямо коментувати ініціативу сенаторів, підтвердив намір США продовжити впровадження принципів Базеля III.

У середині травня 2013 року заступник директора американського Управління з контролю за обігом коштів (ОСС) Чарльз Тейлор ще раз підтвердив прихильність до Базеля III, повідомивши також, що фінансові регулятори США успішно працюють над тим, щоб погодити критерії нових вимог і все-таки впровадити їх на практиці.

На цьому тлі деякі американські банки за прикладом своїх європейських колег також активізували залучення коштів. Так, у 2013 році Голдман Сакс (Goldman Sachs) остаточно вийшов з капіталу найбільшого китайського банку АйСіБіСі (ICBC), продавши свою частку в ньому за 1.1

млрд. доларів США. І хоча сам банк утримується від прямих коментарів щодо причин цієї угоди, аналітики в один голос стверджують, що Голдман Сакс вийшов з АйСіБіСі у тому числі й для того, щоб використовувати ці кошти для зміцнення власного капіталу. Активізувалися американські банкіри і щодо нарощування ліквідності — не чекаючи остаточного терміну набуття чинності новими вимогами. Так, за даними останнього дослідження клірингової палати Кліринг Хаус (The Clearing House), якщо наприкінці 2010 року середній показник достатності ліквідних коштів в американській банківській індустрії був на рівні 59%, то в 2013 році він становив уже 81%.

Серед проблем американських банків при впровадженні Базеля III найважливішим моментом є те, що ці стандарти застосовуватимуться практично до всіх банків країни — від найбільших транснаціональних банків до невеликих регіональних. Відповідно до пропозицій американських фінансових регуляторів вимоги до якості банківського капіталу планується посилити стосовно всіх банків, однак наслідки для великих і дрібних банків будуть різними. Найбільші американські банки з великою часткою міжнародних операцій активно підтримують впровадження Базеля III в усьому світі. За погодженого запровадження нових стандартів для таких банків буде створено єдине глобальне поле дій, їхні коефіцієнти достатності основного капіталу будуть адекватні вимогам. Водночас найбільші американські банки стурбовані тим, що пропозиції американських регуляторів щодо впровадження Базеля III дещо відрізняються від версії, запропонованої самим Базельським комітетом.

Проблема погодженого впровадження Базеля III не унікальна для США. Деякі розділи правил ЄС щодо Базеля III (відомі як CRD IV) також відрізняються від версії, запропонованої Базельським комітетом. Дуже важливо, щоб найбільші країни працювали спільно для забезпечення погодженого впровадження принципів Базеля III і за іншими напрямками реформування фінансових ринків.

Що ж до невеликих регіональних банків, то насамперед варто зазначити, що таких у США більше 7 тисяч. Американські регулятори запропонували впровадити Базель III для

кожного з них. Проте для багатьох дрібних банків впровадження цих принципів буде надто важким тягарем, оскільки вони мають дуже обмежений доступ до глобальних ринків капіталу. Крім того, дрібні регіональні банки зазначають, що нормативи Базеля III спершу розроблялися лише для найбільших банків із міжнародним масштабом діяльності.

За останні кілька років найбільші американські банки значно зміцнили свій капітал. За даними останніх стрес-тестів ФРС, у найбільших банків не лише достатньо високоякісного капіталу для покриття збитків за найгіршого макроекономічного сценарію, а ще й залишиться капітал, рівень якого відповідатиме мінімальним вимогам достатності. За даними ФРС, порівняно з 2008 роком найбільші американські банки примножили рівень базового акціонерного капіталу більш як удвічі.

Такі дані щодо нарощування капіталу в США свідчать про те, що американські банки, найімовірніше, зможуть упровадити Базель III раніше 2019 року. Американські фінансові регулятори також активно підтримують цей процес.

Капітал американських банків уже на цьому етапі зміцнений порівняно з багатьма банками ЄС значно більше. Економіка США нині перебуває в кращому стані, ніж економіка ЄС, що дає змогу американським банкам отримувати великі прибутки. На тлі поживлення ринку житлової нерухомості навіть такі колись збиткові банки, як Фредді Мак (Freddie Mac) і Фенні Мей (Fannie Mae) отримали пристойні прибутки. До того ж після втручання ФРС у 2008 році американські банки значно зменшили свої портфелі "токсичних" іпотечних активів класу субстандартних (subprime). На відміну від США, багато європейських банків, особливо в Іспанії, Італії, Ірландії і Великобританії, володіють великими портфелями активів, пов'язаних з нерухомістю, але в ЄС немає такого єдиного регулятора, як ФРС, який міг би системно в цілому регіоні розв'язати проблеми іпотечних боргів, що не можуть бути повернуті позичальникам. У деяких країнах ЄС розпочинаються спроби вирішувати проблеми з переобтяженістю банківських балансів поганими активами, однак, як правило, такі спроби не дають бажаного результату.

Наприклад, влада Іспанії дуже пізно визнала наявність у місцевих бан-

ках великих портфельів активів, пов'язаних із проблемним ринком житлової нерухомості. До того ж уся економіка ЄС нині не у найкращому стані, що справляє додатковий негативний тиск на банки. Саме цей комплекс причин і призвів до того, що європейські банки нині зазнають набагато потужнішого макроекономічного тиску порівняно з американськими колегами.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що на сучасному етапі проводиться активне впровадження умов угоди Базель III серед країн – членів Базельського комітету. Найбільші успіхи в процесі їх імplementації мають США та Швейцарія – вони запровадили нормативи капіталу та ліквідності навіть жорсткіші, ніж ті, які визначено в угоді Базель III. При цьому основними проблемами впровадження умов цієї угоди є необхідність залучення значних коштів для додаткової капіталізації банків через додаткові внески акціонерів, випуск додаткових емісій акцій, зменшення рівня дивідендів, продаж непрофільних активів або шляхом зменшення обсягів проведення активних операцій банками. Впровадження нормативів Базеля III сприятиме зростанню рівня стійкості світової економіки і зниженню ймовірності банківських криз.

Разом з тим заходи, передбачені Базелем III, – жорсткість вимог щодо достатності капіталу, встановлення єдиних стандартів ліквідності, а також додаткових нормативів для глобальних, системно важливих фінансових установ – можуть призвести до уповільнення економічного зростання у світі в результаті підвищення банками процентних ставок за кредитами і зменшення ними обсягів кредитування.

ВПЛИВ УПРОВАДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ УГОДИ БАЗЕЛЬ III НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Більшість науковців і практиків вважає, що в разі переходу банків на стандарти Базеля III зростання ВВП розвинутих країн сповільнюватиметься. Вплив матимуть кілька факторів. Для підтримки колишнього рівня активів банкам необхідно збільшити капітал. Інакше кажучи, зменшиться фінансовий важіль і зросте вартість ресурсів, що негативно позначиться на ефективності банківської діяльності. Показники прибутковості банків, на-

самперед показник чистого прибутку на одиницю балансового капіталу (Return on Equity, ROE), зменшаться. Це призведе до скорочення дивідендних виплат і зниження привабливості банківських акцій для інвесторів. Унаслідок цього загостриться конкурентна боротьба банків за залучені кошти. Щоб відшкодувати втрати, банкам доведеться підвищувати процентні ставки за кредитами й обмежити ризики за допомогою жорсткіших умов кредитування потенційних позичальників. У результаті зменшиться приплив фінансових ресурсів для реального сектору економіки. Це, у свою чергу, негативно позначиться на показниках економічної активності.

Посилення нормативів регулювання в новій редакції Базельської угоди про капітал було неоднозначно оцінено як деякими національними регуляторами, так і самими суб'єктами регулювання.

Національні регулятори та фінансові установи країн, банківські системи яких уже відповідають або майже відповідають новим нормативам Базеля III, поставилися схвально до запропонованих змін і підтримали зростання вимог щодо регулювання банківської діяльності. В деяких країнах, наприклад у США, Великобританії та Швейцарії, національні стандарти навіть жорсткіші, ніж вимоги Базельського комітету. Показники більшості великих банків США, Канади, а в Європі – банків Бельгії, Нідерландів, Люксембургу, Великобританії, Швейцарії та скандинавських країн також відповідають новим вимогам.

Результати запровадження Базеля III передусім відчують країни Єврозони. Представники регуляторів і банківських кіл країн, котрі мають певні національні особливості фінансових систем, вельми критично оцінили нові вимоги Базельського комітету, зазначивши, що нові вимоги змусять банки зменшити обсяги кредитування через неможливість поповнювати капітал. Деякі європейські країни (Німеччина, Франція) утрималися від підписання розробленого документа. Європейська (особливо – німецька) банківська система дуже відрізняється від англосаксонської. Так, наприклад, у Німеччині функціонує багато ощадних (Sparkasse) та ощадних будівельних кас і кооперативних банків, які традиційно фінансують малі та середні підприємства. Зазначені фінансово-кредитні установи не можуть здійснювати операції на борговому ринку

та залежать від державних позик. Тому деякі нові вимоги до власного капіталу банків можуть дуже негативно вплинути на діяльність таких установ, зокрема німецьких ощадних кас та кооперативних банків.

Справді, для підвищення коефіцієнта достатності капіталу першого рівня банки, які не бажають або не мають змоги збільшувати основний капітал, будуть змушені скорочувати обсяги ризикових активних операцій, зокрема зменшувати рівень кредитування, що призведе до зменшення прибутку банків.

Так, за оцінками Федеральної асоціації німецьких банків, для того, щоб національні нормативи відповідали новим базельським стандартам, десять найбільших банків Німеччини повинні збільшити власний капітал зі 105 до 140 млрд. євро. Тобто, за прогнозом, запровадження Базеля III може стати фактором стримування зростання обсягів кредитування і, як наслідок, уповільнення економічного піднесення в європейських країнах.

Опосередкованим наслідком запровадження Базеля III може стати відмова банків від участі у високоризикових, але прибуткових операціях, передусім – із цінними паперами. Деякі міжнародні експерти побоюються негативного впливу нових вимог на отримання реальним сектором економіки фінансування. Це може стати вирішальним фактором впливу на уповільнення темпів відновлення економіки.

ВИСНОВКИ

Розробка та впровадження підвищених вимог щодо достатності капіталу та ліквідності банків відповідно до угоди Базеля III стали результатом пошуку ефективних шляхів унеможливлення повторення світової фінансової кризи 2008 року. Основними наслідками впровадження рекомендацій Базеля III буде зростання фінансової стійкості банків та всієї світової фінансової системи, підвищення рівня капіталу банків. Від запровадження нових міжнародних стандартів Базеля III у банківську практику можемо очікувати потужний позитивний ефект. Вірогідним сценарієм розвитку подій може стати повернення банків до простих схем бізнесу та універсальних операцій. Такі зміни стимулюватимуть світову банківську спільноту, зокрема великі банки, котрі активно працюють на міжнародних ринках, посилювати

дисципліну у сфері торгівлі позабіржовими деривативами та стандартизувати торгівлю ними. Результати будуть відсутні в усій фінансовій системі, включно з небанківським сектором та ринками капіталу.

Більше того, нові вимоги щодо достатності капіталу першого рівня можуть стати потужним стимулом до зміни банками власних бізнес-моделей. Банки самостійно вирішуватимуть, яким чином нарощувати капітал, або обиратимуть екстенсивний шлях розвитку, обмежуючись зменшенням виплат дивідендів і бонусів керівництву та працівникам, або активно залучатимуть капітал на фінансових ринках, отримуючи завдяки цьому певні конкурентні переваги. □

Список використаних джерел

1. Лютий І. О. Банківські інститу-

ти в умовах глобалізації ринку фінансових послуг: монографія / І.О.Лютий, О.М.Юрчук/ – К.: Знання, 2011. – 357 с. – (Ukrainian source).

2. Міщенко В., Незнамова А. Базель III: нові підходи до регулювання банківського сектору / В.Міщенко, А.Незнамова // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 1. – С. 4–9. – (Ukrainian source).

3. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківський нагляд: підручник. – К.: Центр наукових досліджень НБУ, Університет банківської справи НБУ, 2011. – 498 с. – (Ukrainian source).

4. Хаб'юк О. Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету: монографія / О. Хаб'юк/ – Івано-Франківськ: ОППЮ; Снятин: ПрутПринт, 2008. – 260 с. – (Ukrainian source).

5. 84-th BIS Annual Report, 2013/2014, 29 June 2014. – (PDF, 127 pages). –

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bis.org/publ/arpdf/ar2014_es.pdf.

6. Basel III Monitoring Report (PDF, 53 pages). – September 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs289.pdf>.

7. Implementation of Basel standards. A report to G20 Leaders on implementation of the Basel III regulatory reforms (PDF, 16 pages). – November, 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/bcbs/publ/d299.pdf>.

8. Revised version of the Basel III capital rules reflecting the CVA modification (PDF, 77 pages). – (1 June 2011). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>.

9. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. – January 2013 (PDF, 75 pages). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>.

Благодійність/

Банкіри допомагають військовим медикам Bankers-benefactors grant aid to military doctors

Уже рік Україна фактично самотужки протистойть у нерівному двобої намаганням Росії заблокувати за допомогою військової агресії волю українського народу до суспільно-економічного розвитку в рамках європейської спільноти. Воєнне протистояння виснажує економіку держави, найкращі сини і доньки віддають у цій жертовній боротьбі власне здоров'я і навіть життя. Вітчизняні банки долучилися до загальнонародної справи підтримки українських воїнів, котрі захищають територіальну цілісність і суверенітет країни. Фінансові установи систематично проводять адресні благодійні акції та реалізують спеціальні програми. Про те, як банкіри роблять свій внесок у цю благородну справу, – в огляді, підготовленому за матеріалами офіційних джерел.

It is already 1 year while Ukraine has been resisting, almost without assistance, Russia's intentions to weaken the will of Ukrainian people to social and economic development in the European community with the help of military aggression. The military confrontation exhausts the country's economy, the best sons and daughters sacrifice their health and even life in the struggle. Ukrainian banks joined the nationwide support of Ukrainian soldiers, who defend country's territorial integrity and sovereignty. Financial institutions regularly perform the targeted acts of charity and carry out special programs. The review on bankers' contribution to the noble cause was prepared according to official materials.

“ЛІГА БАНКІВ УКРАЇНИ”

Незалежна асоціація банків України та благодійна організація “Ліга банків України” закуповують і передають обладнання військовим госпіталям у рамках реалізації благодійної програми “Єдина Україна”. Її основною метою є сприяння роз-

витку гуманності, взаємодопомоги, об'єднанню українського суспільства шляхом створення системи надання адресної допомоги та участі у відродженні України.

У рамках реалізації програми “Єдина Україна” за підтримки Креді Агріколь-банку та Національного банку України благодійники закупи-

ли і передали обладнання Комунальному закладу Тернопільської обласної ради “Тернопільська університетська лікарня” та Чернівецькому військовому госпіталю. Кожен лікувальний заклад отримав монітор пацієнта G3N (багатопараметричний моніторинг контролю життєво важливих функцій у будь-яких умовах з автома-